

I. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ ЯК НОВИЙ НАПРЯМОК СПОРТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

Володимир Приходько

Національна металургійна академія України

Анотація

Тема управління проектами стала особливо актуальною для спортивної України після рішення УЕФА о проведенні Євро-2012 з футболу в Польщі та Україні. В статті розкривається сутність управління проектами, як важкої складової частини менеджменту в фізичній культурі, спорті та туризмі.

Annotation

The theme of management projects became actual for sporting Ukraine after the decision of UEFA about conducting of EURO-2012 to football in Poland and Ukraine. In article the essence of management of projects, as important component of management in physical training, sports and tourism reveals.

Постановка проблеми. Тема управління проектами особливо гостро постала перед спортивною Україною після рішення щодо проведення Чемпіонату Європи з футболу 2012 року у Польщі та Україні. Те, що питання підготовки інфраструктури міст до зустрічі спортивних делегацій та уболівальників у терміни, які не можуть бути змінені, є справою аж занадто важкою і не завжди підйомною, з гіркотою переконалась громадськість Дніпропетровська та Одеси, котрі швидко втратили можливість приймати ігри у підгрупах.

Що ж це за така особлива робота, з якою не змогли упоратись досвідчені мери міст та депутатський корпус, чому не допомогли їм організатори фізичної культури і спорту? Справа в тім, що за останні десятиліття у науковому менеджменті як самостійний підхід виділився та оформився напрямок *управління проектами*, в якому накопичені специфічні знання, прийоми й важливий досвід планування та організації робіт для досягнення цілком конкретних цілей (приміром, проведення Олімпійських ігор, чемпіонатів світу, підготовки та управління спортивними командами). Зазначимо, управління проектами має допомогти накопичити ресурси та організувати справу в умовах ринкової, не командної економіки, частіше на регіональному, а не на національному рівні. Адже Олімпійські ігри нині фактично проводить не країна, але окреме місто, чемпіонати Європи з футболу, які

останнім часом доручають не одній, а двом країнам – визначені для цього міста у цих країнах.

Ми можемо почути заперечення, що в СРСР були успішно проведені ХХІІ Олімпійські ігри у Москві та ще чимало подібних масштабних заходів. Тож, мовляв, у нас існує подібний багатий власний досвід. І так, і ні. Не треба забувати, що в умовах СРСР були реалізовані окрім Олімпійських ігор також інші унікальні за масштабами проекти (будівництво Біломорканалу, Дніпрогесу, освоєні цілині землі Казахстану, побудована Байкало-Амурська залізнична магістраль). Але це стало можливим в особливих, не відтворюваних випадках: в одному за рахунок залучення безоплатної праці сотень тисяч ув'язнених ГУЛАГу, в іншому подібної кількості примусово рекрутованих селян чи загітованої молоді, але так чи інакше примушених, заляканих й «централізованих»; за можливості мобілізації на конкретній ділянці величезних людських, фінансових та матеріальних ресурсів. Є усі підстави вважати, що саме цим шляхом, за рахунок «управління з центру», відбувається підготовка російського міста Сочі до проведення зимових Олімпійських ігор 2014 року.

Але в країнах, що розпочали шлях демократизації суспільства та розвитку ринкової економіки, обрали курс посилення ролі регіонального управління й визначення конкретних осіб, відповідальних за реалізацію проектів, а не покладання усіх надій в організації справ на

центральну державну владу, такий шлях є неможливим. І Україна тут не є виключенням, тож ми маємо, переживши моменти гіркоти розчарування й розпачу, послідовно опанувати напрацьовані технології управління проектами. Точніше, це мають робити фахівці різних спеціальностей, у тому числі й фізичної культури та спорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наш час управління проектами визначають як новий ключовий бізнес-процес, саме тому управління проектами отримує все більш широке визнання як окремий спосіб менеджменту, застосування якого не залежить від того, чи мова йде про корпорацію, орієнтовану на отримання прибутків, чи про некомерційну (неприбуткову) організацію або ж державну установу.

Вважають, що витоки сучасної системи управління проектами варто шукати в програмі військово-морських сил США «Поларіс», а пізніше в програмі НАСА «Apollo space program». Існує думка, що ці проекти не могли бути успішно завершеними, якби не відповідні механізми управління ними, включаючи спеціально створені команди проекту. Тож з кінця 60-х р.р. декілька спеціалістів, які вже професійно займалися управлінням проектами, дійшли висновку, що цей вид діяльності перестав бути усього лише різновидом управлінської роботи будь-якого менеджера. Вони вирішили дати визначення управлінню проектами як окремій професії і створили професійну асоціацію фахівців – Інститут управління проектами (Project Management Institute – PMI), метою якої стало надання допомоги й підтримки в реалізації проектів.

Щодо вітчизняного спорту значимо, досягнення радянських й українських спортсменів були б неможливі без випереджаючого розвитку теорії управління цією сферою. Особливо інтенсивно цей напрямок галузевої науки

почав розвиватись в нашій країні з 70-х років минулого століття, коли в Київському державному інституті фізичної культури за ініціативи Ю.М. Теппера було створено першу в Україні кафедру організації та управління фізичною культурою, пошукувачами якої були підготовлені й захищені близько двадцяти кандидатських дисертацій. Подальший розвиток цього важливого напрямку науки про фізичну культуру і спорт в незалежній Україні тісно пов'язаний з діяльністю Харківської державної академії фізичної культури. У ряду найбільш помітних робіт кафедри менеджменту фізичної культури академії за останні роки потрібно назвати навчальний посібник, який побачив світ у 2008 р. (Мудрик В.И., Мичуда Ю.П., Заветный С.А. Организационно – управленческие основы физической культуры и спорта. – Харьков: ХНАДУ).

Мета статті полягає в тому, щоб узагальнити накопичені відомості про особливості і методи, специфічні інструменти та засоби, які забезпечують успішне управління проектами у галузі фізичної культури і спорту.

Результати дослідження та їх обговорення. Зауважимо, що підходи до оптимізації управління фізичною культурою, спортом і туризмом мають неперервно вдосконалюватись, не відстаючи від розвитку наукового менеджменту. Це стає очевидним з аналізу практики спортивного менеджменту і маркетингу за кордоном. Адже тут вже на межі ХХ-ХХІ століття усі масштабні заходи (Олімпійські ігри, Чемпіонати світу), а також інші великі й більш дрібні бізнес-проекти фізичної культури, спорту і туризму реалізуються із залученням такої галузі знань як управління проектами. Тож знання, якими оперує вітчизняна наука і практика спортивного менеджменту, включаючи систему підготовки фахівців фізичної культури і спорту, мають бути

поповнені накопиченими важливими відомостями про управління проектами.

Нині очевидно, управління проектами не є допоміжною функцією менеджменту, але ефективним засобом досягнення організаціями стратегічних цілей. Крім того, управління проектами одна з ключових компетенцій сучасної організації. Це відображено й в оновленому Стандарті управління проектами (2000 р.), у якому, до речі, є таке визначення: «*Управління проектами* – це застосування знань та умінь, інструментів і технологій для виконання вимог проекту. Управління проектом здійснюється за допомогою таких процесів, як ініціація, планування, виконання, контроль і завершення. Проектна команда управляє проектною діяльністю, котра, зазвичай, включає в себе:

- конкурентні вимоги – обсяг (зміст), строки, вартість (витрати), ризики та якість;
- усі зацікавлені сторони з різними потребами та очікуваннями;
- інші важливі вимоги, пов'язані з даним окремим проектом».

Цей новий підхід, який ми й розкриваємо у статті, а саме – підхід до організаційного контексту, означає, що менеджер проекту не є стороннім незалежним спеціалістом-практиком консалтингової фірми (організації – консультанта). Тепер існують чітка назва посади в своїй рідній організації (керівник і члени команди проекту), особливі функції, пов'язані з підготовкою й реалізацією проекту, визначене керівне місце в організаційній структурі.

Менеджер проекту, для того аби дати результат, повинен використовувати ідеї та уміння своєї команди, а для цього він має отримати виключне право щодо прийняття рішень відносно проекту. Тож головне для успіху проекту – покладання персональної відповідальності на одну особу, а саме – менеджера проекту. Передбачені конкретні поточні роботи за проектом згідно плану виконують

його команда, яка й звітує перед своїм менеджером. Якщо невеликі проекти можна реалізувати силами декількох спеціалістів, то проекти дійсно масштабні, критичні для майбутнього усєї організації, виконуються на міжфункціональній основі, коли участь фахівців з різних відділів і служб організації забезпечує наявність різних точок зору, важливих для вірної оцінки ходу виконання проекту.

Менеджер «веде проект», диригує ним, органічно поєднує в єдине ціле роботу команди, прагнучи до отримання намічених результатів. Надзвичайно складним є завдання управління командою із фахівців не лише різних спеціальностей і знань, але й з різними людськими цінностями та досвідом, воно вимагає від менеджера видатних здібностей та сформованих якостей. Перш за все, він має налагоджувати людські відносини усередині команди, а також ефективно застосовувати свої навички спілкування. Тут доречно пригадати керівників проектів зі спорту, чий прізвища відомі в Україні (це, приміром, у 80-х роках минулого століття прізвище організатора дніпропетровського центру олімпійської підготовки важкоатлетів З.С. Архангородського, організатора успіхів російських тенісистів Ш.А. Тарпіщева, це й інші постаті, відомі після перемог на Пекінській Олімпіаді наших фехтувальниць, стрільців тощо). Зазначимо, також, вкрай важливе значення у ході управління командою, яка складається з людей, що мають різні культурні цінності, набувають такі якості особистості, як професійна чесність й відкритість її менеджера.

У світі все більше й більше спеціалістів прагнуть оволодіти майстерністю менеджера проекту, хоча самих лише засвоєних фахових знань для цього недостатньо. Очевидно, керівник проекту у фізичній культурі, спорті і туризмі – це людина, яка не лише досконало знає свій вид спорту та усвідомлює основні тенденції його розвитку, але й має очевидні здібності і таланти до професії менеджера, є харизматичною постаттю, випромінює енергію та викликає довіру, може повести за собою навіть найбільш затятих скептиків.

Нарешті зазначимо, причини появи проектів в різних сегментах фізичної культури, спорту і туризму є також різними. Це, наприклад, можуть бути:

- нові технології, які починають використовувати в системі підготовки спортсменів (так, наприкінці ХХ століття почав вживатись термін «фармакологічна підготовка»);
- нові джерела прибутків за рахунок подальшої професіоналізації спорту, розвитку системи домашніх тренажерів, фізкультурно-оздоровчих центрів тощо;
- високі національні прагнення, як то бажання керівництва України і Польщі взяти відповідальність за проведення футбольного Євро-2012;
- зміни традиційного розкладу сил у окремому виді спорту й структури конкурентного середовища в ньому тощо.

Резюме. У наш час організації фізичної культури, спорту і туризму мусять приймати рішення про розробку окремого проекту, якщо

результати його реалізації можуть дати суттєві позитивні результати, заради яких варто витратити додаткові кошти та ризикувати. Адже передбачається, що цінність змін, отриманих від реалізації проекту, варті усіх чималих зусиль, що будуть докладені. При цьому невід'ємною умовою можливості дати старт конкретному проекту є наявність відповідних «проектно» підготовлених фахівців фізичної культури і спорту та схильність керівників організацій, де вони працюють, до назрілих змін й бажання гарантовано досягти нових результатів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Особливості державного регулювання економіки в сучасній Україні: Навч. посібник / [В.В. Приходько, В.Г. Вікторов, О.М. Пшинько та ін.] ; під ред. А.А. Покотілова, І.В. Шереметьєвої. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – 2007. – 197 с.
2. Приходько В.В. Економіка, педагогіка і фізична дисципліна «Фізичне виховання» / В.В. Приходько, В.Г. Савченко // Теорія і практика фізичного виховання. Науково-методичний журнал. – Донецьк, 2005. – № 1-2. – С.13-24.
3. Рясса С.О. До проблеми об'єкту професійної діяльності як важливого чинника в освіті студентів інститутів фізичної культури / С.О. Рясса, В.В. Приходько // Спортивний вісник Придніпров'я. Науково-теоретичний журнал. – 2007. – № 1. – С.25-29.

